

Studies on Israel - US
Vol 24. No 1. Spring 2023
Received date: 2023.01.20
Acceptance date: 2023.02.16

مرکز پژوهش‌های علمی و
مطالعات استراتژیک خاورمیانه

Home page: www.cmess.sinaweb.net

The movements and program of the Israeli regime in the Kurdistan region of Iraq and its consequences on Iran's security

Davood Rezaee¹

Abstract

The national security of any country is a function of the set of internal and external developments in the security environment of that country. In this regard, after the approval of the federalization of the Kurdistan Regional Government, the occupying regime of Quds, with a strategic view of this region, found an unprecedented presence in this region in order to obtain more information on the Islamic Republic of Iran, Iraq and Syria, and to be able to obtain oil resources and use the gas available in the climate and find a strategic ally in the region. So, the goals and interests of the occupying Quds regime in Iraqi Kurdistan and its impact on Iran's national security are considered as the main goal of this article, and the goals and interests of the occupying Quds regime from the presence and communication with the Kurdistan Region and the impact of this presence on Iran's national security has been reviewed. Undoubtedly, the regime occupying Quds pursues many goals and interests from being in Iraqi Kurdistan, the most important of which is the intelligence elite and pressure on the Islamic Republic of Iran.

Keywords: Security and National Interests, Israel, Iraqi Kurdistan, Islamic Republic of Iran, Intelligence Hegemony.

مرکز پژوهش‌های علمی و
مطالعات استراتژیک خاورمیانه

فصلنامه مطالعات منطقه‌ای؛ اسرائیل‌شناسی - آمریکاشناسی

دوره ۲۴، شماره ۱، بهار ۱۴۰۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۷

Home page: www.cmess.sinaweb.net

نوع مقاله: علمی

تحركات و برنامه رژیم اسرائیل در اقلیم کردستان عراق و پیامدهای آن بر امنیت ایران

داوود رضایی^۱

چکیده

امنیت ملی هر کشوری تابعی از مجموع تحولات داخلی و خارجی در محیط امنیتی آن کشور است. در همین راستا بعد از تصویب فدرالی‌شدن حکومت اقلیم کردستان، رژیم اشغالگر قدس با نگاه راهبردی به این منطقه، حضوری بی‌سابقه در این اقلیم پیدا کرد تا ضمن اشراف اطلاعاتی بیشتر بر جمهوری اسلامی ایران، عراق و سوریه، بتواند از منابع نفت و گاز موجود در اقلیم نیز استفاده کند و متحدی راهبردی در منطقه برای خود بیابد. با این توضیح، اهداف و منافع رژیم اشغالگر قدس در کردستان عراق و تاثیر آن بر امنیت ملی ایران به‌عنوان هدف اصلی این مقاله در نظر گرفته شده و اهداف و منافع رژیم اشغالگر قدس از حضور و برقراری ارتباط با اقلیم کردستان و تاثیر این حضور بر امنیت ملی ایران بررسی شده است. بی‌تردید رژیم اشغالگر قدس اهداف و منافع زیادی از حضور در کردستان عراق دنبال می‌کند که مهم‌ترین آن اشراف اطلاعاتی و فشار بر جمهوری اسلامی ایران است.

واژگان کلیدی: امنیت و منافع ملی، اسرائیل، کردستان عراق، جمهوری اسلامی ایران، هژمونی اطلاعاتی.

مقدمه

کردستان عراق برای رسیدن به استقلال کامل نیاز به حمایت کشورهای خارجی دارد. از جمعیت ۳۲/۵ میلیون نفری کردها در خاورمیانه، حدود ۶ میلیون نفر آن در مساحتی در حدود ۷۴۰۰۰ کیلومتر مربع در اقلیم کردستان عراق قرار گرفته است (حافظ‌نیا، ۱۳۸۵: ۲۱). کردستان عراق بعد از تصویب نظام فدرالی آن در قانون اساسی عراق، نقش بیشتری در کشور عراق و خاورمیانه پیدا کرد و با توجه به این موضوع، رژیم اشغالگر قدس نیز به دنبال استفاده از این منطقه برای پیشبرد اهداف خود برآمد. کردستان عراق برای حرکت به سمت استقلال به‌طور حتم نیاز به حمایت منابع خارجی دارد تا بتواند حمایت سازمان‌ها و قدرت‌های بین‌المللی را به دست آورده و به سمت استقلال پیش رود. در بین کشورهای منطقه تنها حکومت غیر عربی که مشکل خاصی با رژیم اشغالگر قدس ندارد و از ایجاد ارتباط با آن می‌تواند بهره لازم را ببرد اقلیم کردستان است. از طرف دیگر رژیم اشغالگر قدس در این منطقه می‌تواند با جمع‌آوری اخبار و اطلاعات از شوراهایی مانند ایران، سوریه و عراق و ایجاد پایگاه اطلاعاتی در کنار این کشورها، اشرافیت بیشتری نسبت به آنها داشته باشد و تهدیدات ناشی از آنها را کنترل نماید. همچنین وجود منابع نفت و گاز در این منطقه و نیاز رژیم اشغالگر قدس به این منابع، زمینه حضور و ایجاد رابطه با اقلیم کردستان را برای این رژیم افزایش داده، بنابراین رژیم اشغالگر قدس در صدد حضور بیشتر در کردستان عراق و ایجاد رابطه درازمدت و استراتژیک با آن برآمده است. این مقاله به دنبال این موضوع است که حضور پنهان رژیم اشغالگر قدس در کردستان عراق و ایجاد ارتباط با اقلیم، چه اهداف و منافع برای آن به دنبال داشته و این حضور چه تاثیری بر امنیت ملی ایران می‌تواند داشته باشد.

بعد از همکاری کردها در جنگ آمریکا با عراق، منطقه فدرالی اقلیم کردستان با حمایت آمریکا و اسرائیل تشکیل و این موضوع در قانون اساسی عراق پذیرفته شد که به دنبال این موضوع، اختیارات اقلیم در تصمیم‌گیری‌ها و ایجاد ارتباط با همسایگان خود افزایش یافت. ضعف حکومت مرکزی عراق و اشتیاق مسئولین اقلیم کردستان برای رسیدن به استقلال کامل و تشکیل کشور مستقل کردی، زمینه حضور بیشتر رژیم صهیونیستی در این منطقه را فراهم نمود. از یک طرف کردها برای رسیدن به استقلال و جلب رضایت آمریکا، به دنبال حمایت رژیم صهیونیستی بودند و از طرف دیگر نیز رژیم اشغالگر قدس به دنبال اتحاد راهبردی با یک کشور غیر عربی برای حضور در کنار جمهوری اسلامی ایران بود و در این بین، کردستان عراق بهترین گزینه بود تا ضمن دستیابی به منابع سرشار نفتی این منطقه، اشراف اطلاعاتی بیشتری بر جمهوری اسلامی ایران به دست آورد که مسلماً این حضور بر امنیت ملی ایران می‌تواند تاثیرگذار باشد.

کردستان عراق در منطقه‌ای واقع شده که هم‌مرز با کشورهای ترکیه، سوریه و ایران است و در مناطق مرزی خود با این کشورها دارای اقلیت کردنشین قابل توجهی است. از طرف دیگر این کشور در سال‌های اخیر به پیشرفت‌های قابل توجهی در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی دست یافته و با برخی کشورهای منطقه و فرمانطقه‌ای رابطه برقرار نموده است. رژیم صهیونیستی که بزرگترین دشمن خود را جمهوری اسلامی ایران می‌داند، برای دفاع از خود و اشراف بیشتر بر ایران، در صدد ایجاد رابطه با اقلیم کردستان برآمد تا با حضور در این منطقه، ضمن استفاده از منابع نفت و گاز، از استقلال آن حمایت نموده تا ضمن ایجاد کشوری زیر سلطه خود، پایگاهی در کنار ایران داشته باشد که این موضوع می‌تواند امنیت ملی ایران را تحت تاثیر قرار دهد. با توجه به این توضیحات، بررسی اهداف و منافع رژیم صهیونیستی در کردستان عراق و چاره‌اندیشی در خصوص جلوگیری از تاثیر منفی حضور آن بر امنیت ملی ایران، یکی از دغدغه‌های اصلی محقق می‌باشد که ضرورت انجام پژوهش را اهمیت می‌بخشد.

هدف اصلی این پژوهش بررسی اهداف و منافع رژیم صهیونیستی از حضور در اقلیم کردستان عراق و تاثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران است. نویسنده بر آن است به این پرسش اصلی پاسخ دهد که، اهداف و منافع رژیم صهیونیستی از حضور در اقلیم کردستان چیست و این حضور چه تاثیری بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارد؟ **فرضیه اصلی:** کنترل و اشراف اطلاعاتی بر جمهوری اسلامی ایران، حمایت از استقلال اقلیم کردستان و تجزیه عراق و دستیابی به منابع سرشار نفتی، مهم‌ترین اهداف رژیم اشغالگر قدس از حضور در کردستان عراق است و این موضوع می‌تواند امنیت ملی ایران تحت تاثیر منفی قرار دهد.

نوع و روش تحقیق، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها

از آنجایی که در این مقاله، پژوهشگر در صدد مطالعه اهداف و منافع رژیم صهیونیستی از برقراری رابطه و حضور در اقلیم کردستان می‌باشد، روش تحقیق از نوع تبیینی-تحلیلی مورد استفاده قرار گرفته است. با توجه به اینکه فرضیه‌های مطروحه با توجه به اصول و تئوری‌های موجود در زمینه‌های امنیتی، سیاسی و نظامی و مصاحبه با صاحب‌نظران این موضوع، مورد بررسی قرار می‌گیرد و محقق با استفاده از این بررسی اقدام به تحلیل می‌نماید، تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی است که در آن اطلاعات مورد نیاز از طریق منابع، اسناد، پرسشنامه و گفتگوی عمیق جمع‌آوری و سپس به شیوه تفسیری مورد استفاده قرار می‌گیرند تا روایی فرضیه از طریق اشباع هدفمند آشکار شود. همچنین در این تحقیق به بررسی تاثیری که رژیم صهیونیستی با حضور در اقلیم کردستان، بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند داشته باشد پرداخته شده و راهکارهای لازم برای کاهش اثرات منفی آن ارائه شده است.

تحقیق مورد نظر از نوع نظری و کاربردی (تصمیم‌گرا) است، زیرا محقق در این تحقیق در پی آن است تا مسئله‌ای بررسی شده و نتایج تحقیق به کار گرفته شود.

برای آزمون فرضیه تحقیق، با استادان و مطلعین متناسب با موضوع، گفتگوی عمیق شده است. جامعه آماری متشکل از ده نفر است که سه نفر از وابستگان نظامی ایران در کشورهای عراق، ترکیه و سوریه، دو نفر از فرماندهان حفاهای مناطق کردنشین کشور و پنج نفر از صاحب‌نظران و نویسندگان حوزه اسرائیل و کردستان عراق می‌باشند. با توجه به جامعه آماری اشاره شده، جهت اثبات فرضیه‌های این تحقیق از مصاحبه با متخصصان و صاحب‌نظران مذکور و ارائه پرسشنامه به آنها استفاده شده است. به دلیل محدود بودن اعضای جامعه آماری، جامعه نمونه با جامعه آماری منطبق است. جامعه آماری ترکیبی از چهره‌های آکادمیک، مسئولین اطلاعاتی و خبرگان و صاحب‌نظران این حوزه که دارای تفکرات سیاسی متفاوتی هستند، انتخاب شده تا به روایی فرضیه ماهیتی فرابخشی دهد.

جمع‌آوری اطلاعات در زمینه پژوهش حاضر، از طریق مراجعه به کتابخانه‌های تخصصی و بررسی مقالات و کتب موجود و استفاده از مطالب روزنامه‌ها و مجلات مربوط به اقلیم کردستان و رژیم صهیونیستی صورت گرفته است. همچنین از گفتگوی عمیق و ارائه پرسشنامه از صاحب‌نظران و متخصصان مباحث رژیم صهیونیستی و کردی در کشور استفاده شده است. در روش تحلیل اطلاعات، ابتدا اطلاعات مورد نیاز از طریق منابع مختلف جمع‌آوری و ارزیابی شده و سپس کار تجزیه و تحلیل آنها با استفاده از مصاحبه عمیق با صاحب‌نظران و ارائه پرسشنامه انجام شده است (این کار به گونه‌ای صورت گرفته که اطلاعات در کنار هم و بعد از مصاحبه با صاحب‌نظران و اعمال نظریات کارشناسی معنی و مفهوم پیدا می‌کند). در نهایت نیز کار تفسیر و تلفیق اطلاعات انجام شده است.

مبانی نظری (ادبیات مرتبط با موضوع)

اقلیم کردستان عراق به لحاظ قرار گرفتن در همسایگی ایران و وجود مردم کردنشین در دو طرف مرز و همچنین دارا بودن منابع نفت و گاز غنی، از اهمیت و موقعیت خاصی برخوردار است. به همین دلیل رژیم صهیونیستی نگاه خاصی به آن داشته و با حضور در اقلیم، اهداف و منافع زیادی را دنبال می‌کند. از طرف دیگر کردستان عراق نیز برای رسیدن به استقلال کامل نیازمند حمایت اسرائیل می‌باشد تا بتواند به استقلال دست یابد. برای شناخت لازم در خصوص اهداف و منافع رژیم اشغالگر قدس، ابتدا موقعیت سرزمینی، وضعیت فرهنگی، سیاسی، نظامی و اقتصادی اقلیم مورد بررسی مختصر قرار گرفته و سپس تاریخچه روابط رژیم صهیونیستی با اقلیم کردستان بیان و در ادامه نیز اهداف و منافع رژیم صهیونیستی و اقلیم کردستان از برقراری رابطه با یکدیگر و تاثیر این موضوع بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تشریح شده است.

برآورد استراتژیک اقلیم کردستان عراق

اقلیم کردستان منطقه‌ای کوهستانی در شمال و شمال شرقی عراق است که شامل استان‌های دهوک، اربیل، سلیمانیه، کرکوک، نینوا و دیاله می‌شود. اقلیم کردستان عراق در سال ۱۹۷۰ در پی توافقی میان دولت وقت عراق و مسئولین کردستان عراق تشکیل شده و بنا بر قانون اساسی عراق نام این منطقه به زبان عربی اقلیم کردستان است (محمدی، ۱۳۸۹: ۱۱۲).

یک. تاریخچه

همه منطقه امروزی کردنشین تا سال ۱۵۱۴ میلادی یکی از ایالات ایران بود. در جنگ چالدران که بین نیروهای شاه اسماعیل صفوی و سلطان سلیم عثمانی در سال ۱۵۱۴ میلادی انجام گرفت بر اثر شکست ایران، بخشی از این مناطق از ایران جدا و نصیب عثمانی گردید (حافظنیا، ۱۳۸۹: ۲). با پایان جنگ جهانی اول و نابودی امپراتوری عثمانی متصرفات آن از جمله کردستان عثمانی مستقل گردیدند. بعد از فروپاشی امپراتوری عثمانی و تا قبل از برگزاری کنفرانس قاهره کردها و عرب‌ها از یکدیگر جدا بودند تا اینکه در ۱۲ مارس ۱۹۲۱ انگلیسی‌ها در کنفرانس قاهره ملک فیصل را به پادشاهی عراق انتخاب کردند و وی نیز کردستان را به عراق ملحق نمود (سازمند و کریمی، ۱۳۹۰: ۳۵). جنگ‌های زیادی توسط کردها با دولت میان حکومت وقت عراق و رهبران کرد عراق تشکیل شد.

دو. موقعیت و اهمیت راهبردی اقلیم کردستان

اقلیم کردستان عراق منطقه‌ای کوهستانی در شمال و شمال شرقی عراق در عرض جغرافیای ۳۴ درجه شمالی و طول جغرافیایی ۴۱-۴۶ درجه شرقی قرار دارد و شامل استان‌های دهوک، اربیل، سلیمانیه، کرکوک، نینوا و دیاله است که حدود ۴۵ میلیارد بشکه نفت در این مناطق وجود دارد (زیباکلام و عبدالله‌پور، ۱۳۹۰: ۶۱). همچنین به لحاظ سیاسی با قرار گرفتن بین چهار کشور ایران، ترکیه، سوریه و عراق و تاثیرگذاری متقابل این منطقه بر سیاست‌های داخلی و منطقه‌ای این کشورها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از نظر اقتصادی، شمال عراق به لحاظ قرار گرفتن بر راه خطوط لوله نفت صادراتی عراق به ترکیه و اروپا، شاه‌رگ‌های اقتصادی عراق را تحت تاثیر قرار داده و موقعیت راهبردی خود را افزایش داده است.

۱ - از ۱۲ تا ۱۴ مارس ۱۹۲۱ در قاهره کنفرانسی تشکیل و در آن تصمیماتی برای خاورمیانه در نظر گرفته شد که از آن جمله ایجاد کشور عراق بود.

الف. مساحت و جمعیت اقلیم کردستان و شهرهای مهم آن

اقلیم کردستان عراق ۷۴.۰۰۰ کیلومتر مربع وسعت و حدود ۶ میلیون نفر جمعیت دارد که شامل استان‌های اربیل، سلیمانیه، دهوک و برخی از قسمت‌های استان‌های نینوا، تمیم و دیاله می‌باشد (حافظنیا، ۱۳۸۵: ۲۲). وسعت استان اربیل ۱۴. ۴۷۱ کیلومتر مربع و جمعیت آن ۱. ۳۴۵. ۱۶۶ نفر، وسعت استان دهوک ۶. ۵۵۳ کیلومتر مربع و جمعیت آن ۴۱۱. ۶۰۹ نفر و وسعت استان سلیمانیه ۱۷. ۰۲۳ کیلومتر مربع و جمعیت آن ۱. ۶۵۹. ۸۶۳ نفر است (زیباکلام و عبدالله‌پور، ۱۳۹۰: ۶۱).

سه. وضعیت فرهنگی و اجتماعی

الف. خصوصیات فرهنگی

کردها از لحاظ فرهنگی و زبانی و طرز پوشش با عرب‌ها متفاوت هستند. کردها ستر قامت، خوش‌بین و جنگجو و دارای شخصیت متکی به خود می‌باشند. اجزای فرهنگ کردستان عراق بیشتر سرشت ایرانی دارند و فرهنگ کردستان عراق بیشترین نزدیکی را با فرهنگ ایرانیان دارد. کردها زبان مخصوص به خود را دارند. کرمانجی مهم‌ترین لهجه کردها است که بیش از پنجاه درصد کردها به این لهجه صحبت می‌کنند (ابالاس، ۱۳۷۷: ۳۳).

ب. ادیان و مذاهب موجود در اقلیم کردستان

کردها در اقلیم کردستان دارای دین اسلام و اغلب آنها سنی مذهب هستند. در مجموع ۷۵ درصد کردها سنی و ۱۵ درصد نیز شیعه و مابقی از سایر اقلیت‌ها هستند (مک داوول، ۱۳۸۰: ۳۷). در اقلیم کردستان ادیان و مذاهب مختلفی وجود دارد که در جدول شماره یک به تفکیک هر استان مشخص شده است.

چهار. وضعیت اقتصادی

منابع اقتصادی اقلیم کردستان اغلب از طریق درآمدهای نفتی و سپس کشاورزی، دامداری و گردشگری است. برابر اعلام اوپک در ژانویه سال ۲۰۰۳، در عراق ۱۱۵ میلیارد بشکه ذخایر اثبات شده نفت وجود دارد (۱۰/۴ درصد از کل ذخایر جهان و ۱۳ درصد از ذخایر اوپک) که ۴۵ میلیارد بشکه آن در کردستان عراق است. در اقلیم کردستان روزانه بین ۱۰۰ هزار تا ۴۰۰ هزار بشکه نفت تولید می‌شود (یوسفی، ۱۳۸۴: ۱۰۳-۱۰۶).

پنج. وضعیت سیاسی

الف. ساختار سیاسی اقلیم کردستان

این ساختار متشکل از دولت، پارلمان و دادگاه‌های محلی است. دولت محلی کردستان عراق در سال ۱۹۹۱ و پس از شکست عراق در جنگ نفت تاسیس و در اربیل (هولیر) مستقر گردید. طبق پیش‌نویس قانون اساسی کردستان عراق سیستم حکومتی دولت منطقه‌ای کردستان، پارلمانی دموکراتیک و جمهوری است و ملت سرچشمه قدرت و مشروعیت تعیین شده است (نامی و محمدپور، ۱۳۸۷: ۳۷۲).

ب. قوه مجریه، مقننه و قضائیه

حکومت منطقه‌ای کردستان عراق دارای سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه است. قوه مجریه کردستان عراق از رهبر اقلیم و انجمن وزیران تشکیل شده است. رهبر اقلیم که از طریق همه‌پرسی مردم انتخاب می‌شود، از اختیارات بالایی برخوردار است و علاوه بر ریاست قوه مجریه، فرمانده کل قوا و هماهنگ‌کننده اختیارات اقلیم و دولت مرکزی است. انجمن وزیران از نخست‌وزیر، جانشین او و وزیران تشکیل شده است (حافظنیا و قربانی‌نژاد، ۱۳۸۹: ۲۰۷). رئیس اقلیم در حال حاضر مسعود بارزانی، نخست‌وزیر نیچروان بارزانی و پایتخت اقلیم در اربیل است. پارلمان کردستان ۱۱۱ نفر است که با رأی مستقیم مردم برای چهار سال انتخاب می‌شوند و میزان ۳۰ درصد اعضای پارلمان برای زنان تعیین شده است (محمدی و

خالدی، ۱۳۸۹: ۱۲۸). قوه قضائیه کردستان عراق متشکل از شورای قضایی، دادگاه تجدید نظر، شورای قضایی نظارت و دادگاه‌ها است که به‌طور مستقل از سایر قوا عمل می‌کند و رئیس آن به‌طور مستقیم از طرف رهبر اقلیم کردستان انتخاب می‌شود (عونی، ۲۰۰۷: ۲۴).

شش. وضعیت نظامی

نیروهای مسلح حکومت اقلیم کردستان را پیش‌مرگ‌ها تشکیل می‌دهند که به‌صورت سنتی به این نام شهرت دارند. ساختار نیروهای مسلح و اطلاعاتی-امنیتی در کردستان عراق شامل نیروهای حزب اتحادیه میهنی به رهبری جلال طالبانی و حزب دموکرات به رهبری مسعود بارزانی است. نیروهای نظامی حزب اتحادیه میهنی، شامل نیروهای پیش‌مرگه (نظامی) و امنیتی-انتظامی (آسایش) و اطلاعات (زانباری) می‌باشد. استعداد نیروهای مسلح حزب مذکور ۶۰۰۰۰ نفر شامل ۴۰۰۰۰ نفر نیروی پیش‌مرگه و ۲۰۰۰۰ نفر نیروی احتیاط اعلام گردیده است. همچنین نیروهای مسلح حزب دموکرات شامل پیش‌مرگه (نظامی) امنیتی-انتظامی (آسایش) و اطلاعات (پاراستن) می‌باشد. استعداد کل نیروهای مسلح حزب دموکرات کردستان (پارتی) ۹۰۰۰۰ نفر شامل ۷۰۰۰۰ نیروی ملبس به لباس نظامی و ۲۰۰۰۰ نیروی احتیاط است (نامی و محمدپور، ۱۳۸۷: ۵۱۰). از جمله نقاط ضعف نیروهای نظامی اقلیم می‌توان به نبود همبستگی و اتحاد بین نیروهای اتحادیه میهنی و دموکرات، تجهیز نبودن به سلاح‌های سنگین و دوربرد نداشتن پدافند هوایی و کمبود سلاح و مهمات اشاره کرد و از جمله مهم‌ترین نقاط قوت آنها نیز می‌توان به حس جنگجویی و رشادت در پیش‌مرگ‌ها، صعب‌العبور بودن منطقه اقلیم، آشنایی به جنگ‌های چریکی، پیشینه طولانی در مبارزه با دولت‌های قبل و تعداد نفرات قابل توجه اشاره نمود. برای آشنایی بیشتر با اهداف و منافع رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان ابتدا به تاریخچه روابط این رژیم با کردستان عراق پرداخته می‌شود.

تاریخچه روابط رژیم اشغالگر قدس با اقلیم کردستان

شروع رابطه رژیم اشغالگر قدس با اقلیم کردستان به دهه ۱۹۳۰ باز می‌گردد. قبل از تشکیل رژیم اشغالگر قدس، آژانس یهود در زمینه مهاجرت یهودیان کردستان عراق فعالیت می‌نمود و تعداد زیادی از اسرائیلی‌ها از این منطقه مهاجرت نمودند. محمود عثمان از شخصیت‌های سیاسی و برجسته عراق و رئیس فراکسیون کرد در پارلمان عراق اعتقاد دارد که نفوذ رژیم اشغالگر قدس در کردستان عراق به دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی و دوران جنگ‌های جدایی طلبانه با دولت عراق بر می‌گردد. این روابط نخست به وسیله کامران بدرخان و افرادی همچون عصمت شریف وانلی آغاز شد (عثمان، ۲۰۰۷: ۱۸). در آن دوران رژیم اشغالگر قدس بر آن بود تا با تقویت کردها دولت عراق را تضعیف کند. در انقلاب کردی ملقب به شورش ایلول که از سپتامبر ۱۹۶۱ تا سال ۱۹۷۵ به مدت ۱۴ سال ادامه داشت، رژیم اشغالگر قدس کمک‌های زیادی به این انقلاب کرد و بارزانی نیز این ارتباط را وسیله‌ای برای اتصال به آمریکا می‌دانست. در شورش ایلول موساد بزرگترین خدمت را به کردها انجام داشت و در تشکیل سرویس اطلاعاتی کردها به نام پاراستن کمک زیادی نمود (صلاح الخرسان، ۱۳۸۱: ۵۱). رژیم اشغالگر قدس و کردهای عراق از دیرباز و از زمان ملامصطفی بارزانی با یکدیگر ارتباط داشتند. بعد از سفر ملامصطفی بارزانی در سال ۱۹۶۸، افسران اسرائیلی برای آموزش نیروهای کرد به کردستان آمدند و مقادیر زیادی سلاح و مهمات در اختیار بارزانی قرار دادند و بارزانی نیز این ارتباط را برای نزدیکی به آمریکا مناسب می‌دانست. در واقع مراحل حضور صهیونیست‌ها در کردستان عراق را می‌توان به چهار مرحله تقسیم کرد که به تشریح آنها پرداخته می‌شود (عبدالله‌پور، ۱۳۹۰: ۳).

دوره اول: از زمان تلاش برای تشکیل رژیم صهیونیستی تا سال ۱۹۶۵

در این سال‌ها بیشتر این ارتباط‌ها بنا به درخواست کردها برای ارتباط بیشتر با غرب و به‌ویژه آمریکا بود که صهیونیست‌ها هم آن را فرصتی مناسب دیده و یهودیان را از عراق به فلسطین اشغالی بردند. با توجه به مبارزات کردها با دولت‌های مرکزی عراق، رهبران کرد به دنبال حمایت رژیم اشغالگر قدس از آنها برای بالا بردن خود در برابر ارتش عراق بودند.

دوره دوم: ریشه‌دار شدن حمایت رژیم اشغالگر قدس از کردها (۱۹۶۵-۱۹۷۵)

در این دوره اپوزیسیون کرد علیه دولت مرکزی عراق شکل گرفت و در این زمان رژیم اشغالگر قدس به حمایت از کردها پرداخت تا از این طریق عراق را به جنگ با کردها مشغول و از محور رویارویی عربی-صهیونیستی خارج کند. رژیم اشغالگر قدس با حمایت از کردها در صدد تضعیف دولت عراق و نفوذ در شمال عراق برای ایجاد پایگاهی در این منطقه حساس بود که با ایجاد این ارتباط و حمایت‌های پنهان سیاسی و نظامی از کردها، زمینه حضور خود را در کردستان عراق افزایش داد.

دوره سوم: کمک به ثبات کردها و خودمختاری آنها (۱۹۹۱-۱۹۹۹)

پس از پایان جنگ دوم خلیج فارس، صهیونیست‌ها در ایجاد منطقه امن برای کردها کمک نموده تا با ایجاد رابطه بیشتر با کردها و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی از این منطقه برای کنترل ایران و نفوذ اطلاعاتی خود استفاده کنند. در واقع رژیم اشغالگر قدس که از جمله دشمنان خود را دولت‌های عراق، سوریه و ایران می‌دانست، در صدد کنترل این کشورها از طرق حضور پنهان و آشکار در کردستان عراق بود.

دوره چهارم: سازماندهی و ایجاد زیرساخت‌های بنیادین

این دوره با سقوط رژیم بعث در سال ۲۰۰۳ آغاز و همچنان ادامه دارد. پس از سقوط بغداد دامنه این فعالیت‌ها چند برابر شد تا دفاتر موساد در داخل پایگاه‌های آمریکایی در سراسر عراق (خصوصاً در موصل و کرکوک) و بعدها به صورت فعال و در پوشش‌های مختلف در اقلیم کردستان مستقر شوند.

ارتباط رژیم اشغالگر قدس با کردها و روند نفوذ آن در اقلیم کردستان، بعد از اشغال عراق توسط آمریکا افزایش یافت و در پوشش مهندس، کشاورز، تاجر و شرکت‌های مختلف حضور خود را افزایش دادند. کردستان عراق که در حصار سه کشور مخالف استقلال آن یعنی ترکیه، ایران و سوریه قرار گرفته به سمت یک قدرت فرامنطقه‌ای رفته تا بتواند یک متحد راهبردی با خود داشته باشد. رژیم اشغالگر قدس به عنوان متحد راهبردی آمریکا در منطقه می‌توانست هم‌پیمان راهبردی خوبی برای کردها باشد لذا با درخواست کردها، این رژیم حضور بیشتری در این منطقه یافت و در صدد تقویت موقعیت اقتصادی، فنی و نظامی خود در منطقه شد. از سوی دیگر حکومت کردستان عراق این ظرفیت را دارد که از رژیم اشغالگر قدس به عنوان معبری برای خاورمیانه شمالی عمل کند و میدانی برای فشار به کشورهای ترکیه، سوریه و ایران باشد (حافظ‌نیا، ۱۳۹۱: ۲۴). بعد از تشریح تاریخچه روابط رژیم صهیونیستی با اقلیم کردستان، ابتدا به اهداف و منافع اقلیم کردستان از برقراری ارتباط با رژیم صهیونیستی پرداخته خواهد شد و سپس اهداف و منافع رژیم صهیونیستی از ایجاد رابطه و حضور در کردستان عراق تشریح می‌شود.

الف) اهداف و منافع اقلیم کردستان از برقراری ارتباط با رژیم اشغالگر قدس

کردستان عراق به دلیل شرایط ژئوپلتیک و ژئواستراتژیک، جغرافیای آسیب‌پذیر، عدم ثبات سیاسی و همسایگی آن با کشورهای دارای اقلیت کرد نیاز به حمایت کشورهای تاثیرگذار در منطقه دارد. مسئولین اقلیم کردستان عراق بعد از حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳، زمان را برای خود مناسب دیده و در صدد افزایش ارتباطات خود برای خارج شدن از انزوای

ژئوپلیتیک برآمدند و در این بین رژیم اشغالگر قدس کشوری بود که به‌عنوان متحد راهبردی آمریکا می‌توانست هم‌پیمان خوبی برای کردها باشد. کردها با برقراری و افزایش ارتباط با رژیم اشغالگر قدس، ضمن خارج شدن از انزوای ژئوپلیتیک، در صدد افزایش وضعیت اقتصادی و ارتقاء توان اطلاعاتی و نظامی خود برآمدند. به‌طور کلی رهبران کرد در تعامل خود با این رژیم اهداف زیادی را دنبال می‌کنند و با دنبال کردن این اهداف در صدد رسیدن به آرزوی دیرینه خود یعنی استقلال کردستان هستند. مهم‌ترین اهداف و منافع کردها از برقراری ارتباط با رژیم اشغالگر قدس را به شرح زیر می‌توان بیان کرد.

-حمایت رهبران دو حزب عمده اقلیم کردستان برای حفظ موقعیت خود

رهبران دو حزب عمده (اتحادیه میهنی و دموکرات) برای حفظ موقعیت خود در سطح داخلی و بین‌المللی نیاز به حمایت خارجی دارند و در این راستا از رژیم اشغالگر قدس و آمریکا بهره خواهند برد تا بتوانند ضمن حفظ موقعیت خود در داخل اقلیم کردستان و افزایش مشروعیت در داخل اقلیم کردستان و عراق، در سطح بین‌المللی نیز حامیانی داشته باشند.

-کاهش فشار قدرت‌های منطقه‌ای در برابر درخواست کردها برای استقلال

کسب استقلال سیاسی همواره یکی از آرزوهای کردها بوده که از سال ۱۹۲۰ تا کنون دنبال می‌کنند و در مقاطع زمانی مختلف به‌خصوص بعد از جنگ جهانی دوم برای رسیدن به استقلال با دولت‌های مرکزی عراق مبارزه نموده اما همواره با شکست مواجه شدند. حضور رژیم اشغالگر قدس در کردستان عراق می‌تواند برگ برنده‌ای برای کردها در برابر قدرت‌های منطقه‌ای محسوب شود تا به نوعی کشورهای منطقه‌ای چون سوریه، ایران و سایر دولت‌های عرب و حتی ترکیه را تحت شعاع قرار دهد و فشار این کشورها در خصوص جلوگیری از استقلال کردها را کاهش دهد (صالح، ۲۰۰۴: ۳).

-ارتقاء وضعیت اقتصادی و تقویت بنیه نظامی

حضور رژیم اشغالگر قدس در کردستان عراق می‌تواند زمینه سرمایه‌گذاری اقتصادی، کشاورزی و خدماتی را فراهم آورد و علاوه بر تقویت بنیه نظامی و دفاعی و نیز ساختار اقتصادی، پشتوانه‌ای برای کردها در منطقه محسوب شود. رژیم اشغالگر قدس در پوشش شرکت‌های تجاری و اقتصادی فعالیت‌های زیادی در کردستان عراق دارد و ضمن آموزش نظامی و اطلاعاتی نیروهای نظامی و اطلاعاتی اقلیم کردستان، در صدد استفاده از نفت این منطقه نیز می‌باشد در این زمینه سخنان جوزف پارتیسکی^۱ وزیر تاسیسات و زیربنایی رژیم اشغالگر قدس در روزنامه هآرتس (در مارس ۲۰۰۴) قابل اشاره است. وی با اشاره به وضعیت خط لوله انتقال نفت کرکوک به حیفا که در زمان سلطه انگلیس بر عراق قصد راه‌اندازی آن را داشته‌اند، بر حسن راه‌اندازی مجدد این خط لوله برای کشورش تأکید کرد که نشان‌دهنده ارتباطات اقتصادی و نگاه رژیم اشغالگر قدس به نفت این منطقه می‌باشد (کرپرس: ۱۶/۴/۱۳۹۲).

-استفاده از رژیم اشغالگر قدس برای حمایت از استقلال کردها

کردها برای ایجاد کشور مستقل کردی نیاز به حمایت کشورهای تاثیرگذار در منطقه دارند و در این میان مهم‌ترین کشوری که می‌تواند از آنها حمایت کند و بیشترین اهداف مشترک را با آنها دارد، رژیم اشغالگر قدس است. از زمان تقسیم کردستان پس از جنگ جهانی اول، کردهای عراق با دولت مرکزی به منظور دستیابی به استقلال فرهنگی و سیاسی در جنگ بوده‌اند و آنها به‌خوبی می‌دانند که تشکیل یا عدم تشکیل کشور مستقل کردی منوط به اراده و تصمیم دولت‌های بزرگ و کشورهای منطقه است، به دلیل اینکه در سه مرحله تاریخی یعنی پس از جنگ جهانی اول، جنگ جهانی دوم و تشکیل دولت مهاباد و پس از جنگ خلیج فارس و حمله آمریکا به عراق این امکان به وجود آمد که دولت مستقل کردی تشکیل شود ولی منافع قدرت‌های منطقه و از جمله آمریکا مانع از این کار شد. بنابراین کردها برای تشکیل دولت مستقل نیاز به حمایت کشورهای

تاثیرگذار بر قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی دارند و در این میان کشوری که بیشترین منافع مشترک را با آنها داشته و می‌تواند از استقلال آنها حمایت کند، رژیم اشغالگر قدس است.

-خارج شدن از انزوای سیاسی و وابستگی اقتصادی

اقلیم کردستان عراق به لحاظ قرار گرفتن بین کشورهای دارای اقلیت کرد و وابستگی به تامین بودجه خود از طریق دولت مرکزی عراق، همواره در تنگنای سیاسی و وابستگی اقتصادی بوده است، از همین رو مسئولین اقلیم به دنبال یافتن تکیه‌گاهی استراتژیک در خارج از منطقه برآمدند. در بین کشورهای خاورمیانه تنها کشوری که استقلال اقلیم کردستان بیشترین منافع را برای او خواهد داشت رژیم اشغالگر قدس می‌باشد. این رژیم عراق تجزیه شده و ضعیف را ترجیح می‌دهد. با توجه به اینکه یکی از اصیل‌ترین آرزوی کردها تحقق کردستان بزرگ بوده و رژیم اشغالگر قدس نیز به صورت آشکار از این موضوع حمایت می‌کند، رهبران کرد ایجاد رابطه با این رژیم را گامی در جهت رسیدن به آرزوی دیرین خود تلقی می‌کنند. از سوی دیگر کشورهای منطقه خواهان استقلال کردستان نیستند و به همین دلیل داشتن رابطه با عراق را به ایجاد رابطه با کردستان عراق ترجیح می‌دهند و به این طریق اقلیم کردستان در تنگنای سیاسی منطقه‌ای قرار گرفته است. از نظر اقتصادی نیز اقلیم کردستان به بودجه واگذاری از دولت مرکزی عراق وابسته است و برای پیشرفت اقتصادی و حرکت به سمت استقلال نیاز به داشتن زیرساخت‌های اقتصادی و اقتصاد مستقل می‌باشد و مسئولین اقلیم کردستان به این نتیجه رسیدند که برای ایجاد کشور مستقل نیاز به استقلال اقتصادی دارند و در این میان می‌توانند از رژیم اشغالگر قدس برای تامین و تکمیل زیرساخت‌های اقتصادی و صدور نفت و گاز خود استفاده لازم را ببرند.

-متقاعد کردن آمریکا در رابطه با استقلال اقلیم کردستان

به دلیل مخالفت کشورهای منطقه و به‌خصوص آمریکا با تشکیل دولت کردی در شمال عراق، چنین دولتی تمایل زیادی به برقراری ارتباط با رژیم اشغالگر قدس به‌عنوان حامی راهبردی خود و کشور تاثیرگذار بر آمریکا خواهد داشت. از طرف دیگر رژیم اشغالگر قدس نیز حامی چنین کشوری در شمال عراق است تا بتواند ضمن خروج از انزوای منطقه‌ای، با یک دولت غیر عرب علیه اعراب ائتلاف کند و از این موقعیت برای فشار بیشتر به دشمن راهبردی خود (جمهوری اسلامی ایران) نیز استفاده کند. کردها می‌دانند که برای ایجاد کشور مستقل نیاز مبرم به متقاعد کردن آمریکا و حمایت آنها دارند و بدون متقاعد کردن آمریکا نمی‌توانند به سمت استقلال پیش روند و در این میان مهم‌ترین کشوری که می‌تواند آمریکا را با خواست آنها همسو کند رژیم اشغالگر قدس است (عبدالله‌پور، ۱۳۹۰: ۱۱).

در سطح بین‌المللی هر ارتباط و رابطه‌ای منافع دو طرفه خواهد داشت و ارتباط اقلیم کردستان با رژیم اشغالگر قدس نیز از این قاعده مستثنی نیست. رژیم اشغالگر قدس نیز از برقراری ارتباط با اقلیم دارای اهداف و منافع زیادی می‌باشد که مهم‌ترین آنها تشریح خواهد شد.

ب) اهداف و منافع رژیم اشغالگر قدس از برقراری ارتباط و حمایت اقلیم

رژیم اشغالگر قدس از منطقه اقلیم کردستان به‌عنوان نقطه راهبردی برای منافع خود بهره می‌برد تا از این طریق ضمن تضعیف عراق و اشراف اطلاعاتی بر ایران، از منابع غنی نفت و گاز آن استفاده لازم را ببرد. در مجموع مهم‌ترین اهداف و منافع صهیونیست‌ها برای حضور در کردستان عراق به شرح زیر می‌باشد.

تقویت ملی‌گرایی غیر عربی و راهبرد اتحاد پیرامونی

مسئولین رژیم صهیونیستی به منظور تامین امنیت خود در منطقه راهبردی خاورمیانه و خروج از انزوای مطلق، راهبرد اتحاد پیرامونی را دنبال کردند و برای این منظور با توجه به اوضاع منطقه و دشمنی کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی در ابتدای

تاسیس این رژیم، سیاست تقویت ملی‌گرایی غیر عربی را پیگیری کردند که در این راستا به دنبال برقراری ارتباط با اقلیم کردستان برآمدند.

استقلال کردها، نقطه راهبردی منافع صهیونیسم

رژیم صهیونیستی برای تسلط بر منطقه و کنترل کشورهای چون ایران، عراق و سوریه همواره از ایجاد کشوری مستقل و وابسته که اهداف او در تعارض با دولت عراق است، حمایت کرده تا از این طریق ضمن تضعیف دولت عراق، بتواند کشورهای رقیب خود را کنترل کند. رژیم اشغالگر قدس به‌خوبی می‌داند کشورهایمانند جمهوری اسلامی ایران و عراق دشمنی دیرینه با او داشته و خواستار نابودی این رژیم هستند، بنابراین در صدد کنترل و اشراف اطلاعاتی بر این کشورها هستند و بهترین گزینه در این رابطه حضور در کشور مستقلی مانند کردستان عراق خواهد بود (خسروی، ۱۳۹۰: ۲۲).

ایجاد ناامنی و تضعیف عراق از طریق تجزیه این کشور و تشکیل اقلیم کردستان

ادامه ناامنی و تضعیف عراق همواره یکی از اهداف رژیم اشغالگر قدس بوده و در گذشته این هدف از طریق آمریکا دنبال می‌شد. رژیم اشغالگر قدس خواهان عراقی ضعیف و کوچک است تا هیچ‌گاه برای اهداف و منافع آن مشکلی ایجاد نکند. رژیم اشغالگر قدس هیچ‌گاه شرکت عراق در جنگ اعراب با خود را فراموش نخواهد کرد. این رژیم به‌خوبی می‌داند که عراق با استقلال کردستان موافقت نخواهد کرد و در صورت مطرح و دنبال کردن این موضوع توسط مسئولین کردستان، همواره چالش‌هایی بین دولت عراق و اقلیم کردستان وجود خواهد داشت و مشکل امنیتی دائمی برای مسئولین عراق ایجاد خواهد شد. سقوط صدام امنیت روانی را که به واسطه وجود او سال‌ها از رژیم اشغالگر قدس سلب شده بود، دوباره به آنها برگرداند و به همین دلیل این رژیم خواهان تشکیل عراق قدرتمند و قوی نیست تا موازنه رقابت با عراق به او باشد (خسروی، ۱۳۹۰: ۳۰).

دستیابی به منابع سرشار نفتی و معدنی

رژیم اشغالگر قدس یکی از کشورهایمانند است که نیاز مبرم به نفت دارد و در گذشته به دلیل اختلاف با کشورهای عربی منطقه قسمت زیادی از نفت خود را از طریق شوروی سابق تامین می‌کرد. پس از تحریم فروش نفت به رژیم اشغالگر قدس توسط شوروی در سال ۱۹۶۷، ایران عمده‌ترین کشور تامین‌کننده نفت این رژیم بود. پیروزی انقلاب اسلامی دسترسی رژیم اشغالگر قدس به نفت ایران را غیرممکن کرد و این کشور همواره در صدد تامین نفت خود از کشورهای غیر عربی بود و در این راستا به کردستان عراق نگاه راهبردی داشت تا با حضور در شمال عراق، ضمن تامین نفت مورد نیاز خود طرح راهبردی رژیم اشغالگر قدس برای انتقال نفت از شمال عراق به پالایشگاه حیفا را عملی کند (رضوی، ۱۳۸۷: ۱۲۳). رژیم اشغالگر قدس از منابع نفت و گاز اقلیم کردستان به‌خوبی آگاه است و این منطقه را برای اقتصاد خود و دستیابی به نفت و گاز آن مفید می‌داند. از طرف دیگر شرکت‌های نفتی اسرائیلی در پروژه‌های نفتی مهم عراق و اقلیم کردستان سهم شده‌اند که از آن جمله می‌توان به فعالیت شرکت بزان در پالایشگاه‌های عراق (یشار بن مردخای چهره مشهور یهودی، رئیس شرکت است) اشاره کرد که قرارداد نفتی مهمی با شرکت مذکور امضاء شده تا بر اساس آن نفت از میدان‌های کرکوک و منطقه کردستان خریداری و از طریق ترکیه و اردن به رژیم اشغالگر قدس منتقل شود (کاظمی و عزیز، ۱۳۹۰: ۱۴۸-۱۴۵). این رژیم در عراق شرکت‌ها و نهادهای مختلفی را تاسیس و در پوشش آنها ضمن فعالیت‌های اقتصادی به کارهای اطلاعاتی و جمع‌آوری اخبار و اطلاعات می‌پردازد که به‌عنوان نمونه به برخی از این شرکت‌ها و مؤسسات تجاری اشاره می‌شود:

– سازمان امور خیریه اربیل؛

– شرکت تجاری مریوان-دهوک؛

-شرکت خدمات امنیتی بیروت در کرکوک؛

-سازمان امور خیریه دهوک-زاخو؛

-شرکت‌های لوازم پزشکی که فعالیت‌های خود را در سه استان سلیمانیه، دهوک و اربیل ادامه و تقریباً اغلب خدمات بیمارستانی در این سه استان تحت پوشش این شرکت‌ها انجام می‌شود؛

-شرکت علاج و دواء که امور مربوط به اعزام بیماران به خارج را انجام می‌دهد؛

-شرکت کودو که در زمینه‌های فنی و الکترونیکی در شهرهای سلیمانیه و اربیل فعالیت دارد، رئیس این شرکت فردی به نام آنتون لیکس شاحاک اهل تل‌آویو است؛

-شرکت باواچی که در زمینه استخراج و اکتشاف نفت فعالیت دارد؛

-شرکت عنسولین یونیه که در امور راه و ساختمان فعالیت دارد و شعبه اصلی آن در اربیل است؛

-شرکت دان که در زمینه اتوبوس‌های اسقاطی و فروش خودرو فعالیت دارد و دفتر اصلی آن در اربیل واقع شده است؛

-شرکت سونول که در زمینه سوخت و فرآورده‌های نفتی فعالیت دارد و دفاتر و شعب اصلی شرکت در شهرهای اربیل و سلیمانیه است.

موساد بانکی در شهر سلیمانیه تاسیس کرده که ماموریت سری این بانک خریداری زمین‌های گسترده کشاورزی، نفتی و مسکونی در شهرهای موصل و کرکوک است تا ساکنان اصلی عرب از آنجا مهاجرت نموده و بافت جمعیتی آنجا به نفع کردها شود. همچنین بانک‌های آینده روشن، ریلیس و بانک آشتی از جمله بانک‌های فعال اسرائیلی در اقلیم می‌باشند که نشان از حضور دائمی و بلندمدت رژیم اشغالگر قدس در این منطقه دارد و با توجه به امکانات زیادی که در این منطقه گسیل نموده، می‌تواند تاثیر زیادی بر کشور عراق، اقلیم کردستان و کشورهای همسایه داشته باشد (کاظمی و عزیز، ۱۳۹۰: ۱۴۵-۱۴۸).

-کسب مشروعیت

رژیم اشغالگر قدس تنها کشور یهودی جهان است که با مشکل مشروعیت در میان کشورهای منطقه مواجه است. این کشور در میان کشورهای منطقه با انزوای سیاسی مواجه شده و به همین دلیل تمایل زیادی به نزدیکی و ارتباط با ملت‌های بدون دولت و تشویق آنها برای کسب استقلال دارد، زیرا این گروه‌ها و ملت‌ها می‌توانند متحد خوبی برای او باشند و در مشروعیت بخشیدن به این رژیم کمک کنند. از طرف دیگر رژیم اشغالگر قدس در حمایت اقتصادی، نظامی و اطلاعاتی از آنها می‌تواند موثر باشد و یک رابطه دو طرفه را با آنها برقرار کند. کردها از جمله ملت‌های بدون دولت هستند که از زمان تقسیم کردستان پس از جنگ جهانی اول، برای دستیابی به استقلال فرهنگی و سیاسی با دولت مرکزی عراق در جنگ بودند. رژیم اشغالگر قدس با توجه به فرصت به وجود آمده بعد از فدرالی شدن اقلیم کردستان، نفوذ خود را در شمال عراق افزایش داده و سعی دارد با حمایت از کردستان عراق متحد و دوستی در این منطقه حیاتی برای خود ایجاد کند و مشکل انزوای سیاسی خود را به تدریج کاهش دهد.

کاستن از موج اسلام‌گرایی در منطقه

یکی دیگر از راهبردهای رژیم اشغالگر قدس در چند دهه گذشته کاستن از موج اسلام‌گرایی در منطقه و تقویت رژیم‌ها و نظام‌های لائیک و سکولار بوده و این موضوع به دلیل این است که دولت‌های غیرمذهبی، تنش کمتری (حداقل در سطح رسمی) با این رژیم دارند و به همین دلیل رژیم اشغالگر قدس با حمایت و ایجاد رابطه با این دولت‌ها می‌تواند موج اسلام‌گرایی را در منطقه کاهش دهد. در طول دهه‌های گذشته روابط اکراد با اعراب، منبع تنش در عراق بوده و حکومت‌های موجود در عراق علاوه بر اینکه کردها را از دستیابی به قدرت محروم کردند، در صدد بودند تا از طریق عربی‌سازی برخی

از شهرها از جمله کرکوک، آنها را در جمعیت اصلی اعراب حل کنند. از سوی دیگر کشورهای اسلامی و از جمله عراق، ارتباط خوبی با رژیم اشغالگر قدس نداشتند و به همین دلیل این رژیم در صدد برآمد تا با ایجاد کشوری غیر عربی و غیراسلامی، موج اسلام‌گرایی را در منطقه کاهش دهد.

-تجزیه عراق-

عراق کشوری است که ارتباط خوبی با رژیم اشغالگر قدس نداشته و به‌خصوص در دوران صدام، دشمنی زیادی با این رژیم داشته است. صدام با کمک به جنبش‌های فلسطینی و حمایت از آنها و همچنین کمک به کشورهای عربی مخالف اسرائیل، امنیت این کشور را با خطر و تهدید مواجه نموده بود و از جمله موانع اصلی در برابر اهداف و برنامه‌های رژیم اشغالگر قدس در منطقه خاورمیانه محسوب می‌شد. سقوط صدام و حزب بعث امنیت روانی را به رژیم اشغالگر قدس برگرداند و این رژیم با حمایت از استقلال کردستان عراق سعی در تجزیه عراق و تضعیف این کشور نمود. در واقع رژیم اشغالگر قدس عراق تضعیف شده را برای خود بهتر از عراق یکپارچه می‌داند و از استقلال قسمتی از کشور عراق که با اهداف و منافع او هماهنگ است، حمایت می‌کند.

کنترل ایران از طریق حضور در اقلیم کردستان و ناامن کردن عقبه کشورهای مخالف رژیم اشغالگر قدس

سیاست‌های راهبردی صهیونیست‌ها در برابر اقلیم کردستان عراق، منافی که قبلاً به آن اشاره شد را برای این رژیم به دنبال داشت، اما مهم‌ترین و محوری‌ترین هدفی که صهیونیست‌ها از تعامل با کردستان عراق به دنبال آن هستند زیر نظر داشتن ایران و سوریه و ضربه زدن به این دو محور مقاومت در منطقه از طریق کردستان عراق است و در همین راستا با حضور عناصر اطلاعاتی خود در پوشش‌های مختلف و با ورود سامانه‌های فنی شوند، سعی در جمع‌آوری اطلاعات از ایران نموده است. در واقع بذری را که رژیم اشغالگر قدس در سال‌های گذشته کاشته و آن را پرورش داده بود، در حال برداشت است و این موضوع را می‌توان در تحولات سوریه و اقدامات اقلیم کردستان و فشار آنها به کردهای سوریه برای همراهی با مخالفان سوری متوجه شد.

تجزیه و تحلیل سؤالات و برآیند نظرات مصاحبه شوندهگان

برای اثبات فرضیه، شش سوال که بتواند فرضیه را اثبات کند، طرح و این سوالات از ده نفر از خبرگان این حوزه که از وابستگان نظامی، مسئولین اطلاعاتی مناطق کردنشین و چهره‌های علمی و صاحب‌نظر در این رابطه بودند، پرسیده شده و برآیند نظرات آنها به دست آمده است.

یک. برآیند نظرات در خصوص اهداف و منافع رژیم صهیونیستی از حضور در اقلیم کردستان

رژیم صهیونیستی با حضور در اقلیم کردستان در صدد استفاده از ذخایر نفت و گاز، تجزیه و تضعیف عراق و استفاده از موقعیت‌های اقتصادی این منطقه می‌باشد، اما مهم‌ترین هدف آن اشراف اطلاعاتی و فشار بر مهم‌ترین و اصلی‌ترین دشمن خود یعنی جمهوری اسلامی ایران است. این رژیم در پوشش شرکت‌های اقتصادی، خدماتی و فنی در اقلیم کردستان حضور یافته تا ضمن بهره‌برداری از منافع اقتصادی، اقدام به جمع‌آوری اخبار و اطلاعات و فعالیت‌های اطلاعاتی نمایند.

دو. اهداف و منافع اقلیم کردستان از برقراری رابطه با رژیم صهیونیستی

اقلیم کردستان با ایجاد رابطه با رژیم صهیونیستی، در صدد تقویت زیرساخت‌های اقتصادی، تقویت بنیه نظامی، خارج شدن از انزوای سیاسی و رسیدن به استقلال کامل است. مسئولین اقلیم کردستان به‌خوبی می‌دانند برای رسیدن به استقلال کامل ابتدا نیاز به تقویت زیرساخت‌های اقتصادی و نظامی و سپس جلب رضایت آمریکا دارند و تنها گزینه‌ای که می‌تواند آنها را در این رابطه کمک کند، رژیم صهیونیستی است.

سه. اصلی‌ترین تهدید ناشی از حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان بر جمهوری اسلامی ایران اصلی‌ترین تهدیدی که حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان برای جمهوری اسلامی ایران می‌تواند داشته باشد، زیر نظر گرفتن فعالیت‌ها و تحرکات نظامی جمهوری اسلامی و بالا بردن اشراف اطلاعاتی خود از طریق حضور در کنار مرزهای ایران می‌باشد. رژیم صهیونیستی قصد دارد که با حضور در کردستان عراق و ایجاد رابطه با آن، از اقلیم کردستان به‌عنوان یک اهرم فشار علیه جمهوری اسلامی ایران استفاده کند و در این موضوع به واسطه نزدیک شدن رژیم صهیونیستی به مرزهای جمهوری اسلامی ایران می‌تواند بر امنیت ملی تأثیر منفی داشته باشد.

چهار. راه‌کارهای پیش‌رو برای مقابله با تهدیدات ناشی از حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان

از مهم‌ترین راه‌کارهای پیش‌رو برای مقابله با تهدیدات ناشی از حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان عراق، حضور بیشتر در اقلیم و اثرگذاری بر تحولات آن است. با توجه به وجود اشتراکات قومی و دینی بین مردم کرد، دو کشور و پیشینه روابط بین جمهوری اسلامی ایران و مسئولین اقلیم کردستان عراق، زمینه هرچه بیشتر حضور جمهوری اسلامی ایران در آن منطقه فراهم است. در حال حاضر پروژه‌های اقتصادی زیادی در کردستان عراق وجود دارد که جمهوری اسلامی ایران می‌تواند با مشارکت بیشتر در آنها حضور خود را افزایش دهد و اجازه استفاده از این فرصت‌ها را به رژیم صهیونیستی ندهد و از طرف دیگر وابستگی اقلیم کردستان را به خود بیشتر کند.

تجزیه و تحلیل

رژیم اشغالگر قدس کشور بی‌هویتی است که به واسطه حمایت آمریکا و کشورهای غربی خود را مطرح نموده و سعی دارد موجودیت خود را مشروعیت بخشد. در این میان مهم‌ترین کشوری که همواره رژیم اشغالگر قدس را نظامی غیرمشروع و جعلی می‌داند، جمهوری اسلامی ایران است به همین دلیل این رژیم در صدد حضور در کنار جمهوری اسلامی ایران و کنترل آن می‌باشد. رژیم اشغالگر قدس از طریق ایجاد رابطه با اقلیم کردستان برای اعمال فشار بر ایران، سوریه و ترکیه، قدرت چانه‌زنی خود را بالا خواهد برد (به دلیل وجود اقلیت کردنشین در این کشورها و تحریک مردم کرد این کشورها برای پیوستن به کردستان بزرگ). در واقع مهم‌ترین دلیل حمایت رژیم اشغالگر قدس از استقلال اقلیم کردستان ایجاد اهرم فشار به ایران است، زیرا جمهوری اسلامی ایران همواره از حزب‌الله حمایت کرده و از آن به‌عنوان اهرم فشار بر آن رژیم استفاده نموده و رژیم اشغالگر قدس نیز در صدد است با تشکیل گروه‌های شبه‌نظامی از اکراد اهرم فشاری مانند حزب‌الله در منطقه علیه ایران به وجود آورد که مسلماً حضور آنها در این منطقه می‌تواند بر امنیت ملی ایران تأثیر منفی داشته باشد. رژیم اشغالگر قدس شمال عراق را مکان مناسبی برای مقابله با تهدیدات ایران و عراق می‌داند، زیرا می‌تواند از این منطقه فعالیت‌های نظامی ایران و عراق را زیر نظر داشته و کنترل کند. این رژیم به دنبال ایجاد پایگاهی در کنار جمهوری اسلامی ایران است تا بتواند از نظر اطلاعاتی اشرافیت لازم را داشته و در مواقع بحرانی بر امنیت ملی ایران اثرگذار باشد. کم شدن فاصله جغرافیایی رژیم صهیونیستی با ایران از طریق حضور در کردستان عراق و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی و ایستگاه‌های شنود و حضور دائم در پشت مرزهای جمهوری اسلامی ایران، می‌تواند اشرافیت اطلاعاتی آن را افزایش داده و در درازمدت پایگاهی ثابت برای خود در این منطقه ایجاد کند که این موضوع می‌تواند بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیر منفی داشته باشد. از طرف دیگر رژیم صهیونیستی و کردها دشمنان مشترکی دارند و این دلیل خوبی برای اتحاد بین آنهاست. برای رژیم اشغالگر قدس کردها یک سپر و ضربه‌گیر در برابر اعراب و جهان اسلام است و برای کردها نیز این رژیم می‌تواند اهرم فشار برای جلب حمایت آمریکا برای استقلال آنها محسوب شود. بنابراین رژیم اشغالگر قدس اهداف و منافع زیادی

از برقراری ارتباط با اقلیم کردستان برای خود به همراه خواهد داشت و مهم‌ترین هدف راهبردی آن کنترل جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان دشمن اصلی خود می‌باشد.

نتیجه

کردستان عراق و رژیم اشغالگر قدس دارای منافع مشترکی می‌باشند و ارتباط بین آنها می‌تواند نتیجه‌ای برد-برد برای هر دو طرف داشته باشد. این رژیم با حضور در اقلیم کردستان در صدد دستیابی به منابع نفت و گاز این منطقه، فروش محصولات خود در این منطقه و دستیابی به منافع اقتصادی، تجزیه و تضعیف عراق و از همه مهم‌تر تسلط و اشراف اطلاعاتی بر جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و در صدد است با ایجاد رابطه با اقلیم کردستان و استفاده از ظرفیت‌های آن اهرم فشاری بر ایران داشته باشد. حضور رژیم اشغالگر قدس در اقلیم کردستان با توجه به اهداف و منافع که در این منطقه دارد، می‌تواند امنیت ملی ایران را با چالش مواجه کند و در واقع می‌توان گفت که این رژیم با حضور در اقلیم کردستان، فاصله جغرافیایی خود را با ایران کاهش داده و این موضوع می‌تواند بر امنیت ملی ایران تاثیر منفی داشته باشد.

جمهوری اسلامی ایران در دوران گذشته به‌خصوص در حملات رژیم بعثی به مناطق کردنشین عراق، همواره به آنها کمک نموده و مناسبات خود را حفظ نمودند. بنابراین امکان حضور بیشتر ایران در اقلیم کردستان فراهم می‌باشد و لازم است که مسئولین جمهوری اسلامی ایران از طریق افزایش ارتباط خود با مسئولین اقلیم، زمینه حضور بیشتر شرکت‌های اقتصادی و تجاری را فراهم آورده تا ضمن استفاده از مزایای اقتصادی، اشرافیت اطلاعاتی خود را نیز افزایش داده و از حضور بیشتر رژیم اشغالگر قدس جلوگیری نمایند.

با عنایت به موارد مطرح شده، برای کاهش اثرات حضور رژیم صهیونیستی (بهرواسطه حضور در اقلیم کردستان عراق) بر امنیت ملی ایران، پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد.

یک. حضور بیشتر در پروژه‌های اقتصادی اقلیم کردستان

جمهوری اسلامی ایران با توجه به نزدیکی زمینی و همچنین ارتباطات قومی و نژادی می‌تواند در پروژه‌های اقتصادی اقلیم کردستان عراق حضور بیشتری داشته باشد و از این طریق ضمن کاهش وابستگی اقلیم به رژیم صهیونیستی، بتواند اشراف اطلاعاتی خود را افزایش دهد.

دو. توسعه تجارت مرزی برای تبادل کالا و افزایش تبادلات اقتصادی

مناطق کردنشین ایران و اقلیم کردستان دارای مرزهای مشترک هستند که توسعه تجارت و ایجاد بازارچه‌های مرزی می‌تواند در توسعه و ارتقاء روابط اقتصادی دو طرف نقش موثری داشته باشد.

سه. ایجاد روابط فرهنگی و تبادل علمی با حضور جوانان اقلیم کردستان در دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران

کردهای ایران و عراق ارتباطات خویشاوندی و قومی با یکدیگر دارند و همین موضوع تردد مردم کردنشین دو طرف را افزایش داده است. برخی از مسئولین فعلی کردستان عراق در دانشگاه‌های ایران تحصیل کرده‌اند. با فراهم نمودن شرایط لازم در دانشگاه‌های ایران (به‌خصوص شهرهای کردنشین) می‌توان سالیانه تعداد قابل توجهی از جوانان کرد عراقی را پذیرش نموده و بعد از اتمام تحصیلات، سفیران خوبی برای جمهوری اسلامی ایران باشند.

چهار. استفاده از دولت عراق برای جلوگیری از حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان

یکی از کشورهایی که خواهان نابودی اسرائیل است، کشور عراق می‌باشد که با روی کار آمدن دولت شیعی، این موضوع شدت یافته است. ایران و عراق در خصوص اسرائیل مواضع به‌نسبت مشترکی دارند و حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان می‌تواند برای هر دو کشور تهدیداتی به همراه داشته باشد. بنابراین با توجه به اینکه حکومت فدرال کردستان عراق

در خصوص روابط خارجی و سیاست‌های کلی باید از دولت مرکزی تبعیت داشته باشد، از این طریق می‌توان حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان را کاهش داد.

پنج. استفاده از گروه‌های اثرگذار اسلامی، در جهت کاهش حضور رژیم صهیونیستی در اقلیم کردستان

در اقلیم کردستان گروه‌های اسلامی زیادی وجود دارند که تمایل به برقراری رابطه با رژیم صهیونیستی ندارند و با هرگونه ارتباط با آن رژیم مخالف هستند. جمهوری اسلامی ایران با ایجاد رابطه بیشتر و استفاده از پتانسیل این گروه‌ها می‌تواند رابطه اقلیم کردستان با رژیم صهیونیستی را کاهش دهد.

استان یا شهر	عرب شیعه	عرب سنی	کرد شیعه	کرد سنی	ترکمن شیعه	ترکمن سنی	مسیحی	مجموع
اربیل	----	۵۵۲۵	۱۵۶۶	۱۰۹۰۵۱۸	۱۱۵۵	۱۷۵۵۶۵	۵۵۶۶۸	۱۳۴۵۱۶۶
سلیمانیه	----	----	۲۸۸۱۹	۱۶۱۱۹۳۳	----	۳۵۵۱	۱۶۵۶۱	۱۶۵۹۸۶۳
دهوک	----	----	----	۴۶۱۶۰۹	----	----	----	۴۶۱۶۰۹
دیاله	۴۳۲۲۸۸	۶۳۲۸۱۶	۶۵۲۵۸	۶۳۵۲۱	۸۰۹۱۲	۱۰۴۷۵۱	----	۱۳۲۳۸۶۳
کرکوک	۸۴۶۹۲	۲۶۲۱۴۵	----	۲۰۳۲۵۰	۱۳۷۰۵۰۷	۱۳۶۴۹۲	۱۰۴۹۰	۸۳۹۱۲۱

منبع: نامی و محمدپور، ۱۳۸۷: ۵۹

فهرست منابع

منابع فارسی

- ۱- ابالاس، ادگارد (۱۳۷۷)، جنبش کردها، تهران: موسسه انتشارات نگاه.
- ۲- اخوان، کاظمی و مسعود عزیزی (۱۳۹۰)، «کردستان عراق هارتلند ژئوپلیتیکی اسرائیل»، تهران: فصلنامه راهبرد، شماره ۶۰.
- ۳- انتخابات کردستان عراق (۱۳۸۸)، معاونت پژوهش‌های خاورمیانه، تهران: گروه مطالعات خاورمیانه.
- ۴- حافظ‌نیا، محمدرضا (۱۳۸۵)، کردهای عراق و وضعیت آینده، تهران: انتشارات سمت.
- ۵- حافظ‌نیا، محمدرضا (۱۳۹۱)، «تاثیر خودگردانی کردهای شمال عراق بر کشورهای همسایه»، تهران: فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۸۳.
- ۶- حافظ‌نیا، محمدرضا و ریبا قربانی‌نژاد (۱۳۸۹)، تحلیل تطبیقی الگوی خودمختاری کردستان عراق با الگوهای خودمختاری و فدرالیسم، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی.
- ۷- حق‌پناه، جعفر (۱۳۸۷)، کردها و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، تهران: نشر مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
- ۸- خبرگزاری کردپرس (۱۳۹۲/۷/۴)، «حضور صهیونیست‌ها در کردستان عراق»، پایگاه تحلیلی کردستان.
- ۹- خبرگزاری کردپرس (۱۳۹۲/۶/۹)، رسانه‌های تبلیغاتی در کردستان عراق.
- ۱۰- خبرگزاری مهر (۱۳۸۹)، متن قانون اساسی عراق.
- ۱۱- الخراسان، صلاح (۱۳۸۱)، «حزب دموکرات کردستان»، ترجمه سمیر شوهانی، تهران: فصلنامه سیاست دفاعی.
- ۱۲- خسروی، غلامرضا (۱۳۹۰)، چشم‌انداز عراق آینده، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ۱۳- رضوی، سلمان (۱۳۸۷)، فرصت‌های سیاسی جدید عراق برای رژیم صهیونیستی، تهران: پژوهشکده تحقیقات استراتژیک.
- ۱۴- زیباکلام، صادق (۱۳۹۰)، «ژئوپلیتیک شکننده کردستان عراق، عاملی همگرا در نزدیکی کردهای عراق به رژیم صهیونیستی»، تهران: فصلنامه سیاست، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
- ۱۵- سازمند، بهاره و کریم نوری (۱۳۹۰)، «روابط جمهوری اسلامی ایران و حکومت اقلیم کردستان»، تهران: فصلنامه مطالعات خاورمیانه.

- ۱۶- عبدالله پور، محمدرضا (۱۳۹۰)، «تعارض ژئوپلیتیکی کردستان عراق با میدان‌های منطقه‌ای»، تهران: فصلنامه تحقیقات جغرافیایی.
- ۱۷- عونی، محمدعلی (۱۳۹۲)، قانون اساسی کردستان عراق، کردپدیا.
- ۱۸- عه بدوللا، خه بات (۲۰۰۵)، بنه ماتوریه کانی جوگرافیای عه سکه ری کوردستانی باشور، سلیمانیه: تی روشنبیری حکومتی هه ریمی کوردستان.
- ۱۹- قربانی، ارسلان و اکرم قدیمی (۱۳۹۰)، «بررسی راهبردی سیاست خارجی آمریکا در کردستان عراق و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران»، تهران: فصلنامه راهبرد.
- ۲۰- قربانی‌نژاد، ریبا (۱۳۸۷)، «بررسی تطبیقی الگوی خودگردانی در کردستان عراق با الگوی خودمختاری و فدرالیسم»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد به راهنمایی دکتر محمدرضا حافظ‌نیا، تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- ۲۱- قزاز، رمزی (۱۳۸۱)، تحلیلی تاریخی و جامعه‌شناختی بر جنبش‌های سیاسی و فرهنگی کرد، ترجمه مسعود ایزدی، تهران: انتشارات آزاد اندیشان.
- ۲۲- لازریف، م سی (۱۳۸۱)، کردستان و علل ایجاد آن، ترجمه بهزاد خوشحالی، سندج: نشر میدیا.
- ۲۳- محمدی، حمیدرضا (۱۳۸۹)، «نقش اکراد در جغرافیای سیاسی منطقه خاورمیانه»، تهران: مجله رشد، شماره ۵۱ و ۵۰.
- ۲۴- محمدی، حمیدرضا و حسین خالدی (۱۳۸۹)، «خودگردانی شمال عراق و تاثیرات آن بر حرکت‌های قوم‌گرایانه پیرامونی»، تهران: فصلنامه ژئوپلیتیک، شماره یک.
- ۲۵- مؤمنی، میرقاسم (۱۳۸۴)، مردم‌شناسی کردهای ترکیه، تهران، مؤسسه تحقیقات ابرار معاصر.
- ۲۶- نصری مشکینی، قدیر (۱۳۸۴)، «کردهای عراق: گذشته، حال و آینده»، تهران: فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۲۷.
- ۲۷- یوسفی، مهدی (۱۳۸۴)، مجموعه گزارش کشوری انرژی عراق، تهران: مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی.

منابع غیرفارسی

- 1- Batman. G (2007), The Encyclopedia of Word Jeography, Grybook London.
- 2- <http://www.kRG.org> 29/12/1389
- 3- Jdahlman, Carl (2009), The Political Geography of Kurdish, Eurasian Geography and Economics.
- 4- Mc. Dowall, David (2000), A Modern History of Kords, London. I. B. Torist.
- 5- Olson, Robert (2004), "Turkey and Kurdistan-Iraq 2003," Middle East Policy.
- 6- Salih, Khaled (2004), Future of Kords.
- 7- Salih, Khaled (2004), What Future for the Kurds, University of Southern Denmark.
- 8- www.military.parsi.ir 3/2/1392